

ข่าวจากเวทีเจรจาการค้าโลก

จัดทำโดย คณะผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลกและองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก

ฉบับที่ 10/2561 กรกฎาคม พ.ศ. 2561

WTO ชี้ มาตรการของบาหลีแบบเรียบของออสเตรเลีย "ไม่ชัด" กฎเกณฑ์การค้าโลก

นางสาวสุนันทา กังวาลกุลกิจ เอกอัครราชทูตผู้แทนถาวรไทยประจำองค์การการค้าโลกและองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก เปิดเผยว่า เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2561 องค์การการค้าโลก (WTO) ได้เผยแพร่คำตัดสินของคณะผู้พิจารณา (Panel) ที่ระบุว่า มาตรการของบาหลีแบบเรียบของออสเตรเลีย ไม่ได้ละเมิดกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศภายใต้ความตกลง WTO ซึ่งนับเป็นคำตัดสินกรณีพิพาทคดีสำคัญที่ทั่วโลกเฝ้าติดตาม โดยเฉพาะประเทศที่อยู่ระหว่างพิจารณามาตรการของบาหลีแบบเรียบไปใช้เช่นเดียวกับออสเตรเลีย ที่อาจนำมาเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบายด้านสาธารณสุขให้สอดคล้องกับพันธกรณีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ WTO

ทั้งนี้ ออสเตรเลียเป็นประเทศแรกที่ประกาศใช้มาตรการของบาหลีแบบเรียบ ซึ่งบังคับให้ห่อบรรจุภัณฑ์ของสินค้ายาสูบที่วางขายในประเทศต้องเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ทั้งขนาด รูปแบบ ตัวอักษรชื่อยี่ห้อ รวมไปถึงการห้ามแสดงเครื่องหมายการค้าตามข้อแนะนำขององค์การอนามัยโลก (WHO) ซึ่งการใช้มาตรการของบาหลีแบบเรียบส่งผลให้รัฐบาลออสเตรเลียถูกโจมตีอย่างหนัก โดยเฉพาะจากผู้ผลิตยาสูบที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการค้าที่จดทะเบียนตามกฎหมาย และนำไปสู่การฟ้องร้องเป็นกรณีพิพาทระหว่างประเทศภายใต้ WTO เริ่มตั้งแต่ปี 2555 โดยมีประเทศสมาชิก WTO ซึ่งเป็นผู้ส่งออกยาสูบที่ยื่นฟ้องออสเตรเลีย ได้แก่ ฮอนดูรัส สาธารณรัฐโดมินิกัน คิวบา และอินโดนีเซีย

เนื่องด้วยมีประเทศผู้ฟ้องหลายรายและความซับซ้อนของคดี จึงทำให้กระบวนการพิจารณากรณีพิพาทต้องใช้เวลาหลายปี ซึ่งในที่สุด Panel ได้มีคำตัดสินว่า การบังคับใช้มาตรการของบาหลีแบบเรียบของออสเตรเลียไม่ได้ขัดกับความตกลง WTO ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ แม้ Panel จะเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าทางเศรษฐกิจของเครื่องหมายการค้า รวมถึงตระหนักถึงผลกระทบของมาตรการของบาหลีแบบเรียบที่มีต่อเจ้าของสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา แต่ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS) ของ WTO อนุญาตให้ภาครัฐสามารถใช้มาตรการที่จำกัดการใช้เครื่องหมายทางการค้าได้หากมีเหตุผลความจำเป็นที่ชอบธรรมรองรับ ในกรณีนี้ เนื่องจากมาตรการของบาหลีแบบเรียบของออสเตรเลียมีเหตุผลเพื่อประโยชน์ทางสาธารณสุขในการ

คุ้มครองสุขภาพประชาชน และหลักฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องแสดงให้เห็นว่า การใช้มาตรการของบุนุหรีแบบเรียบ
ควบคู่ไปกับมาตรการอื่น ๆ ภายใต้แผนการควบคุมการบริโภคยาสูบของประเทศออสเตรเลีย เช่น การเพิ่มขนาด
รูปภาพคำเตือน การห้ามโฆษณา เป็นต้น สามารถช่วยลดจำนวนผู้สูบบุหรีได้จริง ดังนั้น Panel จึงเห็นว่า
ออสเตรเลียไม่ได้ละเมิดพันธกรณี WTO ตามที่ประเทศผู้ฟ้องกล่าวหาแต่อย่างใด

ในกรณีพิพาทของบุนุหรีแบบเรียบ มีประเทศสมาชิก WTO เข้าร่วมในฐานะประเทศฝ่ายที่สาม (Third Party) เพื่อติดตาม
และร่วมแสดงความคิดเห็นถึงการตีความข้อกฎหมายในความตกลง WTO จำนวนมาก รวมถึงประเทศไทย ที่ได้มีบทบาท
ในการแสดงความคิดเห็นในกรณีพิพาทดังกล่าวด้วย ซึ่งไทยได้เน้นย้ำว่า Panel ควรตีความข้อบทภายใต้ความตกลง
TRIPS โดยให้ประเทศสมาชิก WTO มีความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ
ความมุ่งหมายของความตกลง TRIPS ที่ตระหนักถึงสิทธิของรัฐในการใช้มาตรการที่จำเป็นเพื่อคุ้มครองสุขภาพ
ประชาชน

หากฮอนดูรัส สาธารณรัฐโดมินิกัน คิวบา และอินโดนีเซีย ไม่เห็นด้วยกับคำตัดสินของ Panel ก็มีสิทธิยื่นเรื่องขออุทธรณ์
คำตัดสินดังกล่าวต่อองค์กรอุทธรณ์ของ WTO (Appellate Body) ซึ่งจะต้องทำหน้าที่ตัดสินชี้ขาดภายใน 90 วัน
และคำตัดสินดังกล่าวจะถือว่ามีผลที่สุด อย่างไรก็ดี หากมีการยื่นอุทธรณ์จริง มีความเป็นไปได้สูงว่า Appellate Body
จะต้องใช้เวลานานกว่ากรอบเวลาดังกล่าว เนื่องจากขณะนี้กรณีพิพาทขอการพิจารณาอุทธรณ์หลายคดี ในขณะที่
WTO ประสบปัญหาขาดคนทำหน้าที่พิจารณาอุทธรณ์ เนื่องจากสหรัฐฯ ยังคงคัดค้านการเริ่มกระบวนการคัดเลือก
สมาชิกองค์กรอุทธรณ์ในตำแหน่งที่ว่าง
